

Mladi raziskovalci Slovenije 2024

58. srečanje

Raziskovalna naloga

UČENJE SKOZI DVA RAZLIČNA SVETOVA

Raziskovalno področje: **SLOVENSKI JEZIK**

Avtorica: Izabela Križanič

Mentorica: Barbara Šimac

Osnovna šola: Angela Besednjaka Maribor

Maribor, april 2024

KAZALO VSEBINE

1	UVOD.....	1
1.1	CILJ IN NAMEN NALOGE	2
1.2	HIPOTEZE	2
1.3	METODOLOGIJA.....	2
2	UČENCI PRISELJENCI.....	4
3	SPLETNA IN TISKANA UČILA SLOVENŠČINE ZA UČENCE PRISELJENCE.....	6
3.1	SPLETNA UČILA	6
3.1.1	<i>Prevajalniki.....</i>	6
3.1.2	<i>Portali.....</i>	7
3.2	TISKANA UČILA.....	7
3.2.1	<i>Učbeniki in delovni zvezki.....</i>	7
3.2.2	<i>Slovarji.....</i>	8
4	RAZISKOVALNI POGOVOR Z UČENCI PRISELJENCI	11
4.1	ANALIZA PO RAZISKOVALNEM POGOVORU Z UČENCI.....	11
4.2	SKLEP PO OPRAVLJENIH RAZISKOVALNIH POGOVORIH	15
5	PREDLOG INTERAKTIVNEGA DVOJEZIČNEGA VODIČA PO NAŠI ŠOLI	16
5.1	PREDSTAVITEV PREDLOGA INTERAKTIVNEGA DVOJEZIČNEGA VODIČA UČENCEM PRISELJENCEM.....	19
5.2	ANALIZA PO OPRAVLJENI PREDSTAVITVI	20
6	IZDELAVA SLOVARČKA »ZA V ŽEP«	21
6.1	VPELJAVA V PRAKSO.....	24
7	RAZPRAVA	25
8	DRUŽBENA ODGOVORNOST	27
9	ZAKLJUČEK.....	28
10	VIRI IN LITERATURA.....	30

KAZALO SLIK

Slika 1: Primer prevedenega besedila z <i>Google Translatom</i> (osebni arhiv, 2024)	7
Slika 2: Slovarji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU (https://www.fran.si/ , ogledano 10. 2. 2024)	9
Slika 3: Primer učenčevega slovarja za bosanski jezik (osebni arhiv, 2023)	9
Slika 4: Posnetek zaslona spletne strani Floorplanner (osebni arhiv, 2024)	16
Slika 5: Posnetek zaslona spletne strani Figma (osebni arhiv, 2024)	17
Slika 6: Pritličje šole s fotografijami (osebni arhiv, 2024)	17
Slika 7: Prvo nadstropje šole s fotografijami (osebni arhiv, 2024)	18
Slika 8: Drugo nadstropje šole s fotografijami (osebni arhiv, 2024)	18
Slika 9: Žepni slovar – vodstvo šole (osebni arhiv, 2024)	21
Slika 10: Žepni slovar – jedilnica in učilnica (osebni arhiv, 2024)	22
Slika 11: Žepni slovar – stranišče in hodnik (osebni arhiv, 2024)	22
Slika 12: Žepni slovar – knjižnica in avla (osebni arhiv, 2024)	23
Slika 13: Žepni slovar – stopnišče in telovadnica (osebni arhiv, 2024)	23

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Odgovori učencev priseljencev 2. in 3. triletja na vprašanje: S katerimi učili se učiš slovenščino?	13
---	----

POVZETEK

Naše življenje se vse bolj prenaša v elektronsko ali e-okolje, saj živimo v času digitalizacije. Tudi učenci priseljenci se med učenjem slovenščine srečujejo s spletom, kjer lahko zasledijo e-vsebine za učenje slovenščine, kot so spletni prevajalniki in spletni slovarji. V raziskovalni nalogi sem preučila spletna in tiskana učila za učence priseljence, ki so prosto dostopna.

Opravila sem raziskovalne pogovore z učenci priseljenci, ki obiskujejo našo osnovno šolo in pridobila informacije o zavzetosti učencev priseljencev za učenje slovenščine preko spletnih in tiskanih učil. Na osnovi raziskovalnega pogovora, sem ugotovila, da je pomembno najti načine, da se pouk/učenje jezika usmeri na posameznika. Predvsem pa, da se učence opolnomoči, ko imajo prvi stik s šolo. Na podlagi predlogov učencev priseljencev naše šole sem se odločila za izdelavo interaktivnega dvojezičnega vodiča po naši šoli. Ker se je ideja o interaktivnem dvojezičnem vodiču po šoli izkazala za zelo koristno, sem pripravila tudi tiskani slovarček »za v žep«, ki je s svojo priročno obliko vodilo za učenca priseljenca tako z jezikovnega vidika, kot tudi z vidika orientacije na šoli.

ZAHVALA

Za vso pomoč in usmeritve pri nastajanju naloge se zahvaljujem mentorici.

Zahvaljujem se učencem, ki so sodelovali pri nastajanju te naloge in so podali svoje izkušnje ter mnenja, saj so mi tako omogočili vpogled v njihov proces učenja našega jezika.

Za vse napotke se zahvaljujem tudi svojim staršem.

1 UVOD

V raziskovalni nalogi sem raziskala možnosti učenja slovenščine pri učencih priseljencih, torej učenje z uporabo spletnih učil in učil v tiskani obliki (učbenik, knjiga). »Učenci priseljenci so učenci brez slovenskega državljanstva, imajo pa dovoljenje za stalno ali začasno bivanje v našem šolskem okolju.« [1]

Na šole prihaja vedno več otrok iz drugih držav, ki ne govorijo slovenskega jezika, a jim je osnovnošolska izobrazba zakonsko zapovedana in omogočena v Republiki Sloveniji v slovenskem jeziku.

Po besedah Janta in Harte (2016) pojmovanje »učenec priseljenec« v mednarodnem pravu ne pozna točne definicije. Pojmovanje učencev priseljencev temelji na:

- državi rojstva staršev in/ali otrok,
- državljanstvu in osebnih dokumentih staršev in otrok,
- trajanje bivanja v gostujoči državi,
- razlogov za migracijo,
- nadzoru priseljske družbe. [2]

V letošnjem šolskem letu 2023/24 ima status učenca priseljenca na naši osnovni šoli 137 otrok, s starostnim razponom od 6. do 15. leta, glede na izpis podatkov šolske svetovalne službe, 15. 11. 2023. Od tega se slovenščino uči na dodatnih urah slovenščine za priseljence 51 učencev (30 učencev 1. leto in 21 učencev 2. leto), ki prihajajo iz Bosne in Hercegovine, Kosova, Albanije, Makedonije, Srbije in Rusije.

Učenci priseljenci imajo omogočene nekatere prilagoditve, ki jih v nadaljevanju navajajo Upale, Piškur in Mislej (2018). Na naši šoli imajo tudi možnost uporabe mobilnega telefona oz. druge elektronske naprave v skladu s pravili šolskega reda, tako imajo tudi pri rednem pouku dostop do spletnih gradiv, sploh prevajalnika. To je za učenca priseljenca, ki je denimo v slovensko govorečem okolju prvič »obvezna oprema« za nemoten potek že vsakdanjega življenja, kaj šele izobraževanja.

Učenje slovenskega jezika za učence, ki so priseljeni v Slovenijo, namreč ni zgolj učenje slovnice in slovničnih pravilnosti, ampak je tudi učenje jezika, ki jim omogoča sporazumevanje in je ključ za njihovo nadaljnje izobraževanje.

Menjava šolskega okolja za učence priseljence ni lahka že iz vidika sporazumevanja (učenja jezika), zato smo se učencem priseljencem odločili priskočiti na pomoč z interaktivnim dvojezičnim vodičem po naši šoli.

1.1 Cilj in namen naloge

Namen naloge je, da raziščem različne načine učenja slovenskega jezika pri učencih priseljencih – učenje z uporabo spletnih učil (prevajalnik) in tiskanih učil (učbenik, knjiga) in na osnovi posnetka stanja izdelam pripomoček, ki bi jim bil v prvem mesecu na naši šoli v pomoč.

Cilj naloge je izdelati interaktivni dvojezični vodič po naši osnovni šoli, ki bo koristen za učence priseljence.

1.2 Hipoteze

Pri raziskovanju sem si zastavila tri hipoteze.

Hipoteza 1: Večina učencev priseljencev na naši šoli za učenje slovenščine uporablja izključno spletne vire.

Hipoteza 2: Predpostavljam, da starejši učenci priseljenci pogosteje posegajo po spletnih virih.

Hipoteza 3: Predpostavljam, da bodo učenci podali pozitivne povratne informacije na interaktivni dvojezični vodič po naši osnovni šoli, ki bo koristen za nove učence priseljence.

1.3 Metodologija

Z namenom, da bi spoznala, kako je v praksi, sem se odločila in izvedla posnetek stanja z mnenji učencev priseljencev. Najprej sem se v šolski knjižnici srečala z učenci priseljenci, ki se 1. leto udeležujejo dodatnih ur slovenščine za priseljence. Zastavila sem jim dve vprašanji, *kaj*

ti je pri učenju slovenščine najbolj všeč in s katerimi učili se učiš slovenščino, ter se z njimi pogovorila.

Opravila sem še raziskovalni pogovor z dvema učencema, ki se slovenščino učita 1. leto in z dvema učencema, ki se 2. leto učita slovenščino.

Na osnovi posnetka stanja, ki sem ga naredila, sem ugotovila, da je pomembno najti načine, kako se pouk/učenje jezika usmeri na posameznika. Predvsem pa, da se učence opolnomoči že ob prvem stiku s šolo. Odločila sem se, da bom izdelala interaktivni dvojezični vodič in fizične kartice, ki jih bodo lahko imeli pri sebi (slovarček »za v žep«). V nalogi sem se omejila na stavbo in prostore naše šole.

2 UČENCI PRISELJENCI

Izraz *priseljenc* v posameznih državah različno pojmujejo. Razlike ustrezajo nacionalnim situacijam v odnosu do dotične populacije. Definicije ustrezajo tudi zgodovini določene države, njeni politični in gospodarski situaciji. Države uporabljajo izraz priseljenci ali tujci glede na rojstni kraj učenca ali njegovih staršev, ali glede na prvi jezik, ki ga govorijo doma – včasih je drugačen od jezika države« [3]. Učenci priseljenci v Sloveniji nimajo slovenskega državljanstva, a zanje veljajo zakoni, ki so jim v nekaterih primerih prilagojeni.

Zakon o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06) v 10. členu za tuje državljane zakonsko zapoveduje, da so otroci, živeči na območju RS, ki so tuji državljani oziroma nimajo slovenskega državljanstva obvezani osnovnošolskega izobraževanja pod enakimi pogoji kot državljani Republike Slovenije, a so jim pri tem (lahko) dodeljene prilagoditve. [6] Prilagoditve sta zbrali in zapisali Barbara Upale in Helena Piškur, dopolnila pa jih je Tjaša Mislej, natančneje v projektu »Izzivi medkulturnega sobivanja« [4].

Te prilagoditve so:

- daljši čas (pri pisnem ocenjevanju, t. i. varovalni čas, v katerem učencu damo možnost za pridobivanje besedišča, razumevanje le-tega in sprejemanje kulturno različnih stališč in prepričanj. Prav tako imajo učenci možnost sedeti v bližini učitelja, kjer ga tudi dobro slišijo);
- navodila in struktura nalog (poenostavljena vprašanja, preprostejše jezikovne strukture, naloge zanje so krajše, razdeljene na korake, poudarjeno je bistvo, v pomoč pri reševanju lahko imajo tudi slikovno gradivo);
- poučevanje in učenje (pomoč s preverjanjem razumevanja besedišča, pripravo slikovnega materiala, manjšo jezikovno zahtevnostjo v besedilih in kratkim ter jasnim podajanjem informacij tudi v počasnejšem tempu (če je potrebno) in ustreznimi domačimi nalogami);
- ocenjevanje (prilagojeno število ocen, prilagojenimi roki ocenjevanja in načini ocenjevanja, prav tako je lahko ocenjevanje v manjšem obsegu, omogočeno pa jim je napovedano ocenjevanje znanja);
- medkulturnost (omogočanje samostojnega vključevanja v življenje in delo v razredu s svojo kulturno identiteto/dediščino).

Kot prilagoditve, ki jih navajajo Upale, Piškur in Mislej (2018), sem ugotovila, da se na naši šoli učenci v nižjih razredih premalo ali pa sploh ne poslužujejo uporabe elektronskih naprav. Vendar med prilagoditvami med poukom za učence priseljence ni navedena možnost uporabe mobilnega telefona oz. druge elektronske naprave, s katero bi imeli tudi pri pouku dostop do spletnih gradiv (npr. slovarjev in prevajalnikov), kar bi jim lahko olajšalo prevajanje oz. razumevanje prebranega ter izboljšalo sodelovanje pri pouku.

3 SPLETNA IN TISKANA UČILA SLOVENŠČINE ZA UČENCE PRISELJENCE

S pomočjo učencev priseljencev na naši šoli in učiteljice slovenščine sem izbrala nekaj vrst učil, ki jih pri učenju slovenščine uporabljajo učenci priseljenci in jih razdelila na dve področji, in sicer na spletna učila ter tiskana učila.

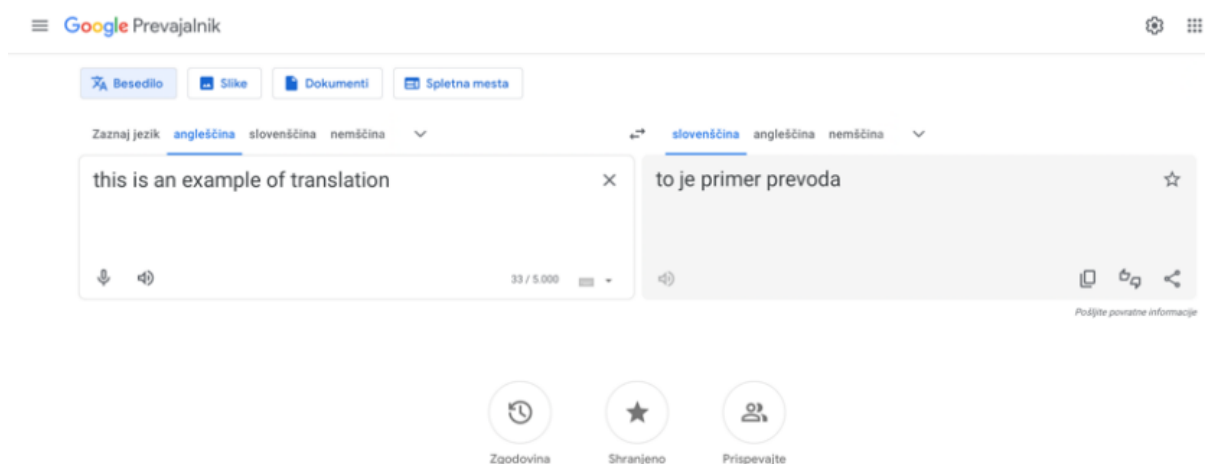
3.1 Spletna učila

V podpoglavju *Spletna učila* bom predstavila prevajalnike in portale, ki so v pomoč pri učenju slovenščine.

3.1.1 Prevajalniki

Učencem so na voljo številni prevajalniki, torej spletna gradiva, ki so v večini dostopna brezplačno. Najbolj poznani oz. uporabljeni prevajalniki, ki omogočajo prevajanje v slovenščino so:

1. *Google Translate*, ki prevaja v 103 jezike
(<https://translate.google.com/?sl=sl&tl=en&op=translate>, ogledano 12. 1. 2024)
(slika 1).
2. *Bing*, ki prevaja v nekaj več kot 70 jezikov z njihovimi različicami
(<https://www.bing.com/translator?to=sl&setlang=sl>, ogledano 12. 1. 2024).
3. *PONS*, ki prevaja v 40 jezikov (<https://sl.pons.com/prevod>, ogledano 12. 1. 2024).
4. *Lingea*, ki prevaja v 34 jezikov (<https://www.lingea.si/>, ogledano 12. 1. 2024).
5. *Deepl*, ki prevaja v 31 jezikov (<https://www.deepl.com/translator#en/sl/GGG>, ogledano 12. 1. 2024).
6. *Linguee*, ki prevaja v 22 jezikov (<https://sl.linguee.com/>, ogledano 12. 1. 2024).
7. *Spletni-slovar*, ki prevaja v 8 jezikov (<https://www.spletni-slovar.com/>, ogledano 12. 1. 2024).

Slika 1: Primer prevedenega besedila z *Google Translatom* (osebni arhiv, 2024)

3.1.2 Portali

Učenci so večinoma seznanjeni s portali oz. spletnimi stranmi, ki jim nudijo informacije o izobraževanju slovenščine ter dodatnih tečajih. Na raznih portalih pa lahko zasledimo tudi spletna učila in vaje.

Ti portali (spletne strani) so:

1. *Center za slovenščino kot drug in tuji jezik* (<https://centerslo.si/>, ogledano 8. 2. 2024).
2. *eSlovenščina* (<https://www.slonline.si/en/>, ogledano 8. 2. 2024).
3. *101 languages* (<https://www.101languages.net/slovenian/>, ogledano 8. 2. 2024).
4. *Pot do slovenščine* (<https://www.potdoslovenscine.com/>, ogledano 8. 2. 2024).

3.2 Tiskana učila

V poglavju *Tiskana učila* bom predstavila učbenike, delovne zvezke v tiskani obliki in slovarje, ki so lahko učencem v pomoč pri učenju slovenščine.

3.2.1 Učbeniki in delovni zvezki

V raziskovalni nalogi sem predstavila učbenike in delovne zvezke v tiskani obliki, ki jih pri učenju uporabljajo učenci naše šole, seveda pa je potrebno izpostaviti, da je le-teh v učnem okolju veliko. Prav tako to ni edino gradivo, ki ga dobijo učenci priseljenci posredovano od

učiteljev, gre namreč tudi za veliko delovnih listov oz. zapisov, ki jih učitelji pripravljajo sami. Učbeniki in delovni zvezki, ki jih uporabljajo učenci priseljenci za učenje slovenščine na naši šoli, so:

1. *A, B, C ... 1, 2, 3, GREMO* (Pirih Svetina, Ponikvar, 2011) – učbenik za govorce albanščine.
2. *Čas za slovenščino 1* (Knez, Kern, Klemen, Alič, 2015) – učbenik za začetno učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika.
3. *Čas za slovenščino 1* (Knez, Kern, Klemen, Alič, 2015) – delovni zvezek za začetno učenje oz. vaje slovenščine kot drugega in tujega jezika.
4. *Čas za slovenščino 2* (Knez, Kern, Klemen, Alič, Kralj, 2015) – učbenik za začetno učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika z znanjem osnov jezika.
5. *Čas za slovenščino 2* (Knez, Kern, Klemen, Alič, Kralj, 2015) – delovni zvezek za začetno učenje oz. vaje slovenščine kot drugega in tujega jezika z znanjem osnov jezika.
6. *Na poti k učenju slovenščine* (Jelen Madruša, Klančnik Kišasondi, 2013) – učbenik za učence pri začetnem in nadaljevalnem učenju slovenščine.
7. *Slovenščina* (Sabadžija, Eržen, Devetak, Ban, Pahler Štehar, Mavrinac, Žunkovič, 2021) – učbenik za učenje slovenščine kot tujega jezika.
8. *Križ kraž* (Knez, Klemen, Alič, Kern, 2015) – učbenik za začetno učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika za neopismenjene otroke.

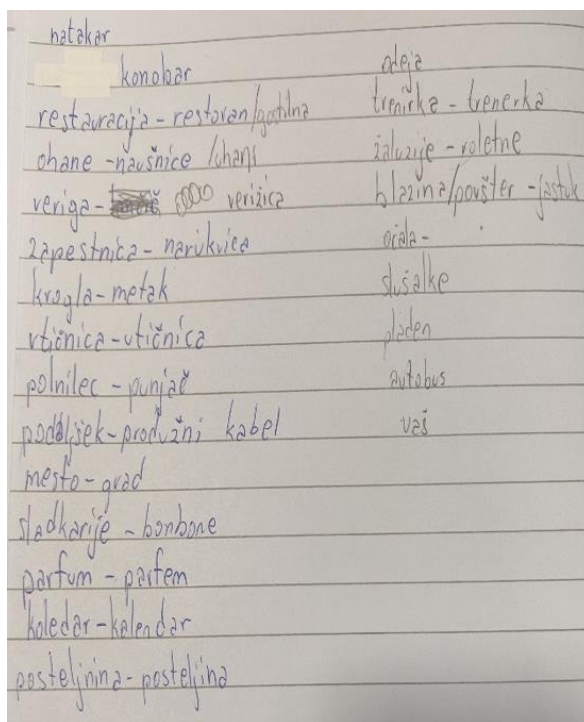
3.2.2 Slovarji

Pri slovarjih velja izpostaviti, da imajo učenci tako na spletu kot tudi v fizični obliki širok nabor slovarjev. Skupno število elektronsko dostopnih slovarjev je kar 356. [5] To so na primer *Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ)*, *Slovenski pravopis*, *Slovar slovenskih frazemov* ipd. (slika 2)

Slika 2: Slovarji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU (<https://www.fran.si/>,
ogledano 10. 2. 2024)

Otroci priseljenci so soočeni s številnimi spremembami v zanje novem okolju. Na naši šoli si učenci priseljenci izdelujejo tudi lastne slovarje, in sicer ob branju knjig, učenju in reševanju nalog. Pri urah imajo omogočeno uporabo telefona. Med branjem si lahko pomagajo s telefonom ali z računalnikom – uporabljajo Google prevajalnik. Učenci izpisujejo neznane besede, ki jih s pomočjo prevajalnika prevedejo v svoj materni jezik (slika 3).

Slika 3: Primer učenčevega slovarja za bosanski jezik (osebni arhiv, 2023)

Slovarji so za učence priseljence izrednega pomena, saj jim omogočajo preverjene informacije, ki so zbrane na enem mestu. V slovarjih lahko učenci priseljenci najdejo pomen besed, njihovo izgovorjavo, različne oblike besed (npr. glagolska oblika), sinonime in antonime, pravopis, frazeme v katerih beseda nastopa in primere uporabe, pri nekaterih besedah pa tudi etimologijo izbrane besede. Primer takega slovarja je *Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ)*, ki omogoča dostop do vseh navedenih informacij za izbrano besedo oz. besedno zvezo. [7]

4 RAZISKOVALNI POGOVOR Z UČENCI PRISELJENCI

Z namenom, da bi spoznala, kako je v praksi, sem se odločila in izvedla raziskovalni pogovor z učenci priseljenci. Najprej sem se v šolski knjižnici srečala z učenci priseljenci, ki se 1. leto udeležujejo dodatnih ur slovenščine za priseljence.

V nadaljevanju sem opravila raziskovalni pogovor z učenci priseljenci. Za mnenje sem povprašala 27 učencev priseljencev, ki se 1. leto učijo slovenščino.

4.1 Analiza po raziskovalnem pogovoru z učenci

Od 18. 12. 2023 do 22. 12. 2023 sem s 27 učenci priseljenci opravila pogovore. Izvedla sem jih med dodatnimi urami slovenščine za priseljence. V raziskavi sem na vzorcu 27 učencev priseljencev, ki obiskujejo našo osnovno šolo, ugotavljala, ali se učijo slovenščino preko spletnih ali fizičnih učil oz. ali uporabljajo oboje. Od skupno 27 vprašanih učencev priseljencev 12 učencev obiskuje 1. triletje, preostalih 15, pa 2. ali 3. triletje.

Svoje mnenje je podalo 27 naših učencev od 30, ki se 1. leto učijo slovenščino.

- 1. vprašanje: **Kaj ti je pri učenju slovenščine najbolj všeč?**

OSEBA 1 (deklici, 6 let, 1. razred): Všeč mi je, da rišemo in iščemo knjige v knjižnici (2-krat).

OSEBA 2 (deklica, 6 let, 1. razred): Všeč mi je, ker pišemo, rišemo in beremo pravljice.

OSEBA 3 (deček, 6 let, 1. razred): Najraje imam matematiko, zato doma rešujem naloge z iskanjem besed, črk ter rišem.

OSEBA 4 (deček, 6 let, 1. razred): Zanimive so mi knjige in zgodbe. Slovenščina mi je všeč.

OSEBA 5 (deklici, 6 let, 1. razred): Rada se učim matematiko. Pri učenju mi je všeč, da rišemo in napišemo, kaj je ob sliki (2-krat).

OSEBA 6 (deklica, 6 let, 1. razred): Najbolj mi je všeč risanje, igranje in sestavljanje.

OSEBA 7 (dečka, 6 let, 1. razred): V knjižnici rad berem knjige (2-krat).

OSEBA 8 (deček, 6 let, 1. razred): Najbolj mi je všeč, ko rišemo, se igramo in se učimo barve.

OSEBA 9 (deček, 6 let, 1. razred): Najbolj mi je všeč učenje matematike in branje knjig.

OSEBA 10 (deček, 10 let, 5. razred): Všeč mi je, ko se v šoli učimo slovenščino z branjem knjig.

OSEBA 11 (dečka, 12 let, 7. razred): Rad vem, da se bom nekega dne naučil jezika, ga tekoče govoril se v njem učil in delal (2-krat).

OSEBA 12 (deklice, 13 let, 8. razred): Pri učenju slovenskega jezika mi je všeč, da se naučim novih besed (3-krat).

OSEBA 13 (dečki, 8 let, 3. razred): Všeč mi je, ko se igramo in se na tak način učimo (3-krat).

OSEBA 14 (deklici, 14 let, 9. razred): Všeč mi je, da ni pritiska, sem s svojimi prijatelji in lahko vprašamo učiteljico, če nam, kaj ni jasno, kar nam zelo pomaga (2-krat).

OSEBA 15 (deklica, 14 let, 9. razred): Všeč mi je, ko grem na tečaj slovenščine, kjer se skupaj učimo nove besede in se pogovarjamo. Super je, ko dobim odlične ocene.

OSEBA 16 (deklice, 12 let, 7. razred): Všeč mi je, da se naučim veliko besed in se učim s prijatelji (3-krat).

- 2. vprašanje: **S katerimi učili se učiš slovenščino?**

Mnenja učencev sem razdelila na mnenja učencev priseljencev 1. triletja in mnenja učencev priseljencev 2. ter 3. triletja, z namenom, da bi odgovore prikazala karseda realno glede na digitalne veščine učencev priseljencev, ki so odvisne od njihove starosti.

OSEBA 1 (dečki, 6 let, 1. razred): Berem slikanice (3-krat).

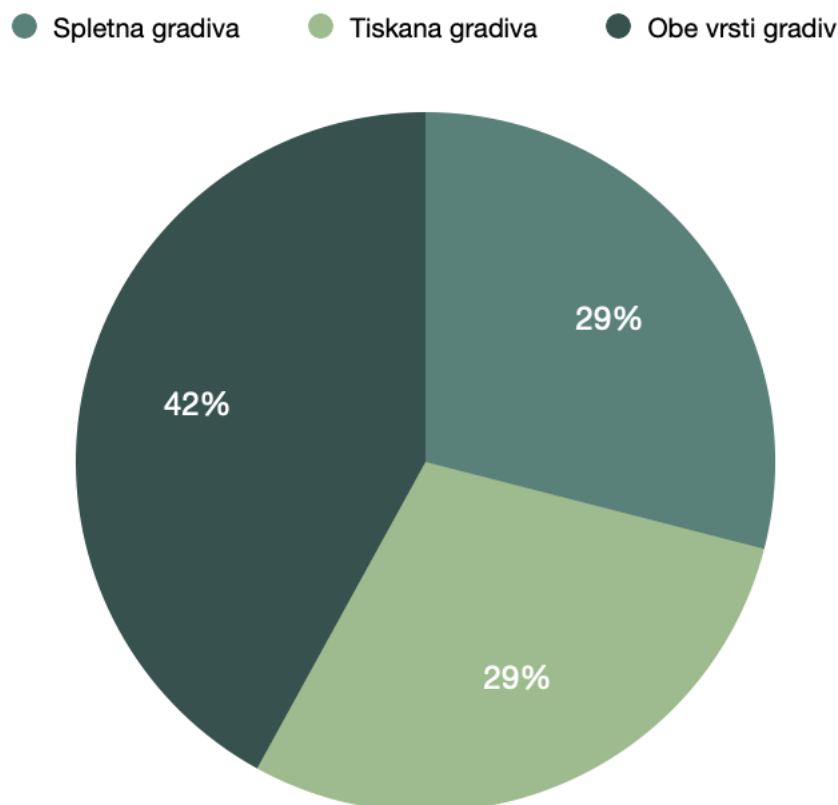
OSEBA 2 (dečki, 6 let, 1. razred): Učim se ob slikah in delovnih listih, ki jih dobimo v šoli (3-krat).

OSEBA 3 (deklici, 6 let, 1. razred): Učim se s kartončki s fotografijami (2-krat).

OSEBA 4 (deklice, 6 let, 1. razred): Rešujem naloge (4-krat).

Pri rezultatih za 1. triletje velja poudariti, da učenci 1. triletja nimajo (pred)znanja branja. Tako je njihovo učenje slovenščine oteženo že z vidika samostojnega učenja, ki zajema branje. Njihova učila tako temeljijo predvsem na slikopisih in slikovnih virih.

Graf 1: Odgovori učencev priseljencev 2. in 3. triletja na vprašanje: S katerimi učili se učiš slovenščino?

Po pridobljenih informacijah lahko ugotovimo, da 29 % vprašanih učencev priseljencev 2. in 3. triletja uporablja tiskana učila, prav tako 29 % vprašanih uporablja spletna gradiva, 42 % vprašanih pa uporablja obe vrsti učil.

Na koncu sem še opravila raziskovalni pogovor s štirimi učenci priseljenci – z dvema učenkami, ki se učita slovenščino že drugo leto in z dvema učencema, ki se učita slovenščino prvo leto.

- 1. vprašanje: **Kako se učiš slovenščino?**

OSEBA A (deklica, 9. razred, slovenščino se uči drugo leto): Ponavljam snov in si delam zapiske.

OSEBA B (deklica, 9. razred, slovenščino se uči drugo leto): Pri uri slovenščine in na tečaju.

OSEBA C (deklica, 9. razred, slovenščino se uči prvo leto): Na tečaju slovenščine in s prevajalnikom.

OSEBA Č (deček, 7. razred, slovenščino se uči prvo leto): Berem knjige in gledam slovenske filme.

- 2. vprašanje: **Kaj pri učenju uporabljaš?**

OSEBA A (deklica, 9. razred, slovenščino se uči drugo leto): Učbenike in splet. Uporabljam iRokus portal, predvsem za dostop do učbenikov in delovnih zvezkov.

OSEBA B (deklica, 9. razred, slovenščino se uči drugo leto): Predvsem Google Translate.

OSEBA C (deklica, 9. razred, slovenščino se uči prvo leto): Prevajalnik.

OSEBA Č (deček, 7. razred, slovenščino se uči prvo leto): Google Translate.

- 3. vprašanje: **Kaj ti je pri učenju najbolj všeč?**

OSEBA A (deklica, 9. razred, slovenščino se uči drugo leto): Pri učenju slovenščine mi je najbolj všeč, ko si zapisujem.

OSEBA B (deklica, 9. razred, slovenščino se uči drugo leto): To, da ne čutim pritiska.

OSEBA C (deklica, 9. razred, slovenščino se uči prvo leto): Ko se naučim nove besede.

OSEBA Č (deček, 7. razred, slovenščino se uči prvo leto): To, da pišemo in beremo.

- 4. vprašanje: **Ali velikokrat uporabljaš spletne vire?**

OSEBA A (deklica, 9. razred, slovenščino se uči drugo leto): Ne, redko.

OSEBA B (deklica, 9. razred, slovenščino se uči drugo leto): Ja.

OSEBA C (deklica, 9. razred, slovenščino se uči prvo leto): Ja.

OSEBA Č (deček, 7. razred, slovenščino se uči prvo leto): Ja.

- 5. vprašanje: **Katere spletne vire poznaš (za učenje slovenščine)?**

OSEBA A (deklica, 9. razred, slovenščino se uči drugo leto): Poznam Frančka, iRokus in prevajalnik.

OSEBA B (deklica, 9. razred, slovenščino se uči drugo leto): Poznam portal Fran.

OSEBA C (deklica, 9. razred, slovenščino se uči prvo leto): Fran, Franček in Amebis Besana.

OSEBA Č (deček, 7. razred, slovenščino se uči prvo leto): Fran in Franček.

- 6. vprašanje: **Ali se ti zdi, da ste bili ob prihodu na šolo dobro seznanjeni z načinom učenja jezika?**

OSEBA A (deklica, 9. razred, slovenščino se uči drugo leto): Ja. Veliko sta mi pomagali učiteljici slovenščine.

OSEBA B (deklica, 9. razred, slovenščino se uči drugo leto): Ja.

OSEBA C (deklica, 9. razred, slovenščino se uči prvo leto): Ja.

OSEBA Č (deček, 7. razred, slovenščino se uči prvo leto): Ja.

4.2 Sklep po opravljenih raziskovalnih pogovorih

Na podlagi njihovih predlogov in odgovorov sem se odločila, da izdelam predlog interaktivnega dvojezičnega vodiča po naši šoli.

5 PREDLOG INTERAKTIVNEGA DVOJEZIČNEGA VODIČA PO NAŠI ŠOLI

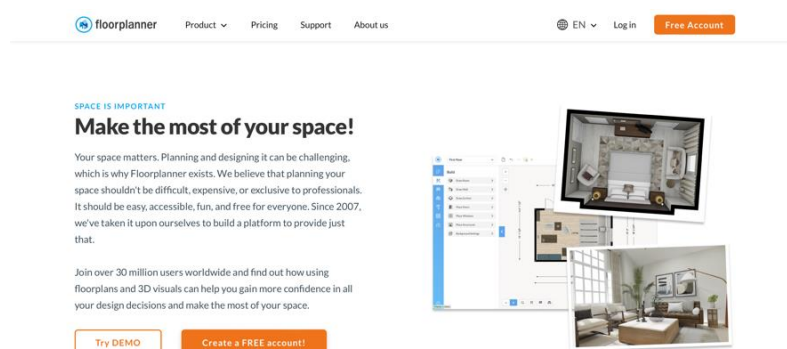
Po Franu (<https://fran.si/iskanje?View=1&Query=interaktivni&All=interaktivni>, ogledano 12.

1. 2024) je *interaktiven*:

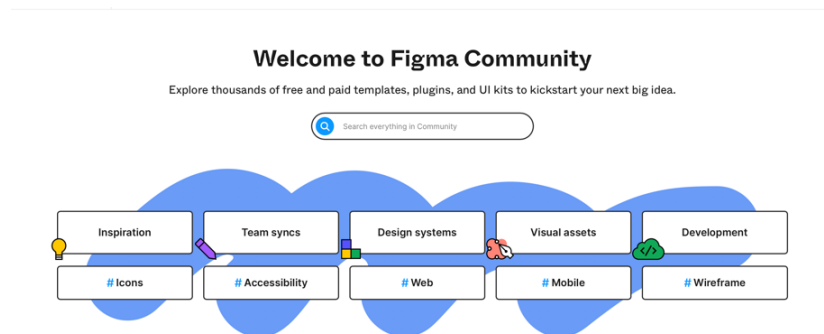
1. *ki uporabniku omogoča aktivno udeležbo pri delu z uporabniškim programom*: interaktivni medij, video; interaktivna televizija/interaktivna tabla elektronska tabla, navadno povezana z računalnikom in projektorjem, ki deluje kot zaslon na dotik, pametna tabla
2. *nanašajoč se na aktivno udeležbo uporabnika*: interaktivni tečaj za učenje nemškega jezika; interaktivna igrača; interaktivna razstava/interaktivna umetnost
3. *nanašajoč se na sodelovanje, medsebojno vplivanje*: interaktivno delo s študenti

Interaktivni dvojezični vodič po naši šoli je spletno dostopen program, sestavljen iz prostorov šole, ki jim je dodano poimenovanje v dveh jezikih, in sicer v slovenščini in angleščini. Program omogoča vizualizacijo šole, četudi zgolj virtualno, ki je lahko za učenca priseljenca prvi stik s šolo. Njegova uporaba temelji na prikazu fotografij šolskih prostorov, ki se prikažejo po kliku na izbrano fotografijo prostora tlorisa šole.

Za izdelavo dvojezičnega interaktivnega vodiča po naši šoli sem uporabila spletni orodji [Floorplanner](#) (slika 4) in [Figma](#) (slika 5).

Slika 4: Posnetek zaslona spletne strani Floorplanner (osebni arhiv, 2024)

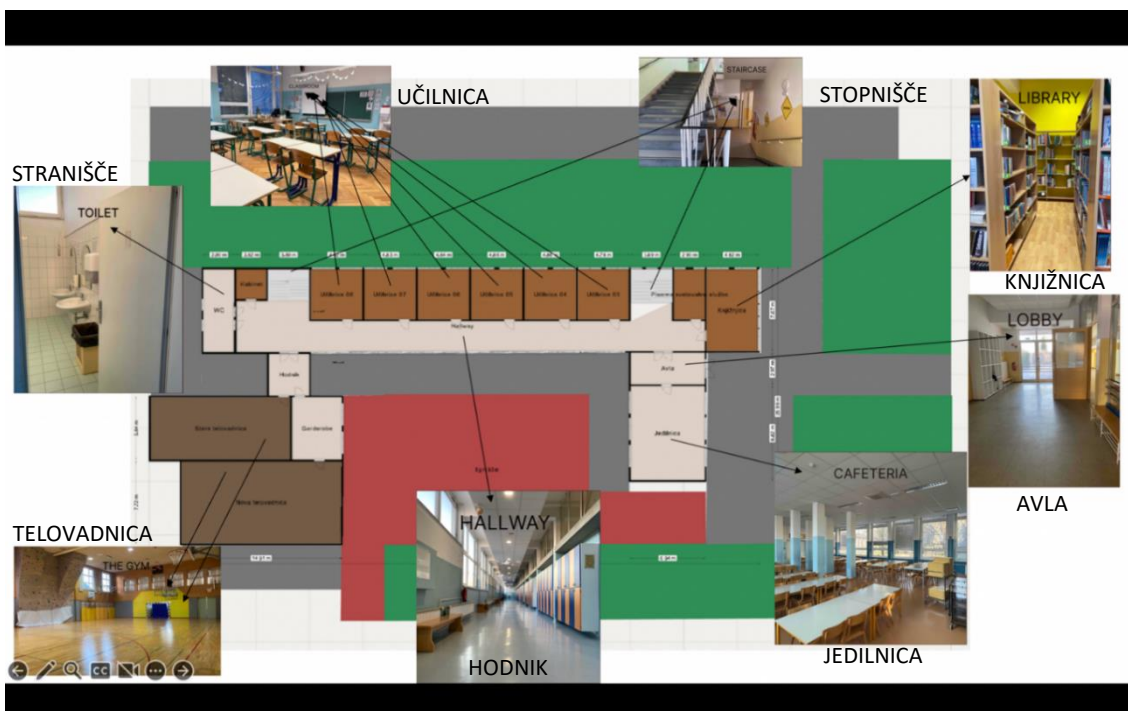

Slika 5: Posnetek zaslona spletne strani Figma (osebni arhiv, 2024)

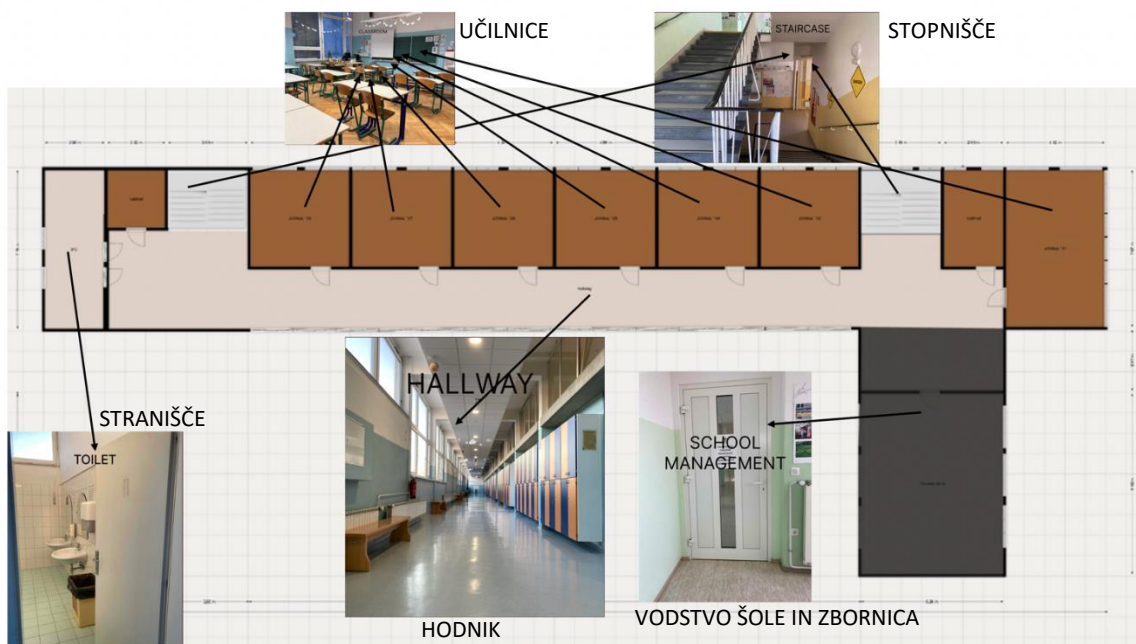
Vodič sem izdelala po korakih:

1. V spletnem orodju Floorplanner sem izrisala tloris pritličja, prvega nadstropja in drugega nadstropja naše šole.
2. Tlorise sem nato prenesla v spletno orodje Figma, kjer sem jih povezala s posnetimi fotografijami šolskih prostorov.
3. K fotografijam šolskih prostorov sem dodala tudi prevode v angleščini.
4. Omogočila sem prost dostop do vodiča vsem s pridobljeno povezavo:

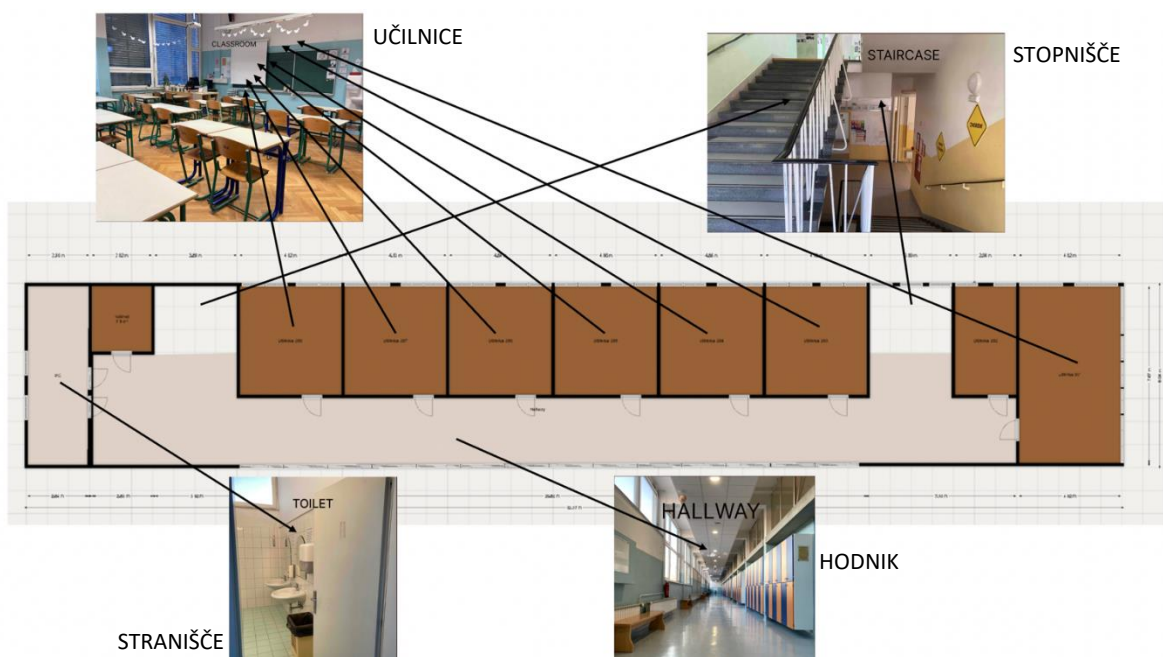
<https://www.figma.com/proto/e6pvFeTMW8N1qknIAPM00K/Untitled?type=design&node-id=152-5&t=riFwcPuclDxQo7VV-0&scaling=contain&page-id=0%3A1&starting-point-node-id=152%3A5>

Slika 6: Pritličje šole s fotografijami (osebni arhiv, 2024)

Slika 7: Prvo nadstropje šole s fotografijami (osebni arhiv, 2024)

Slika 8: Drugo nadstropje šole s fotografijami (osebni arhiv, 2024)

5.1 Predstavitev predloga interaktivnega dvojezičnega vodiča učencem priseljencem

Predlog interaktivnega dvojezičnega vodiča sem predstavila učencem priseljencem, ki so nato podali tudi svoje mnenje o vodiču in zapisali morebitne predloge za izboljšave. Predstavitev je potekala 15. 1. 2024 v šolski knjižnici.

OSEBA A (učenka 9.-razreda): Ideja mi je všeč, ker se lahko novi učenci bolje znajdejo na šoli in jih ne bo strah iti prvi dan v šolo. Moj predlog je, da bi dodali prevod prostorov tudi v bosanski, ukrajinski ali ruski jezik, torej materni jezik velikega števila priseljencev iz naše šole.

OSEBA B (učenka 9.-razreda): Ideja mi je všeč. Menim, da bi učencu priseljencu, ki se prvič sreča s šolo to res pomagalo. Med sprehodom po šoli bi mu pomagale tudi kartice s fotografijami in besedami.

OSEBA C (učenec 7.-razreda): Ideja, da imamo spletnega vodiča po šoli je odlična. Koristilo bi tistim, ki se prvič srečajo s šolo.

OSEBA Č (učenka 7.-razreda): Zdi se mi dobro. Koristno se mi zdi, da se novemu učencu pokaže šola. Predlagam še morda kartice, ki bi bile kot mini slovar.

OSEBA D (učenka 4.-razreda): Ideja mi je všeč, saj lahko pomaga novim učencem.

OSEBA E (učenec 7.-razreda): Po mojem mnenju zadeva ni slaba, saj bo povečala obisk naše šole in njeno prepoznavnost prav tako pa razbremenitev tistih, ki so prišli. Koristno bo za novince, saj bo vedel, kje je kaj. Predlagam, da bi sistem pripravili do te mere, da se lahko učenec priseljenec sam prijavi in se ob vpisu na šolo na tak način seznani s šolo. Dodeljen oz. prikazan bi lahko bil tudi urnik.

OSEBA F (učenka 9.-razreda): Zdi se mi koristno za učence priseljence, ki šole ne poznajo.

5.2 Analiza po opravljeni predstavitvi

Učenci so predlagali še izdelavo kartic z besedami in s slikami, ki bi bile učencem priseljencem še dodatno v pomoč pri premagovanju ovir na šoli, saj bi jim v tiskani obliki bile bolj priročne pri vsakodnevnom obiskovanju šole, kot interaktivni dvojezični vodič po šoli.

Z izdelavo šolskega žepnega slovarja, ki sem ga zasnovala v obliki kartic, želim, da bo takšen priročni slovar, ki ga lahko dopolnjujejo in imajo vedno pri sebi, učencem dejansko vsakodnevno v pomoč.

6 IZDELAVA SLOVARČKA »ZA V ŽEP«

Namen slovarčka¹ »za v žep«, ki je namenjen učencem priseljencem, je pomoč pri orientaciji na šoli, spoznavanju šolskih prostorov in učenju novega besedišča slovenščine na vsakem koraku. Za izdelavo le-tega sem uporabila orodje Canva.

Slovarček sem izdelala po korakih:

1. V spletnem orodju Canva sem izbrala predlogo za jezikovne kartice.
2. Nato sem prenesla v to spletno orodje fotografije šolskih prostorov.
3. K fotografijam šolskih prostorov sem dodala posamezne besede, ki jih je mogoče poiskati na kartici. Odločila sem se za samostalnike, glagole – nedoločnike, pridevnike. V nekaterih primerih sem zaradi lažje rabe v oklepaje k nedoločnikom navedla tudi samostalnike.
4. Kartice so predstavljene na slikah št. 9–13.

Slika 9: Žepni slovar – vodstvo šole (osebni arhiv, 2024)

¹ Zaradi velikosti slovarja sem se odločila za rabo pomanjševalnice.

JEDILNICA

jesti (kosilo)	stol	bela
piti	miza	rjava
umiti (roke)	pladenj	modra
odpreti (okno)	krožnik	
zapreti	pribor	
	okno	

UČILNICA

pisati (na tablo)	tabla	bela
sedeti	platno	rjava
odpreti (vrata)	miza	zelená
zapreti	stol	stekleno
pozdraviti	roža	
	računalnik	

Slika 10: Žepni slovar – jedilnica in učilnica (osebni arhiv, 2024)

STRANIŠČE

umiti (roke)	umivalnik	modra
obrisati	milo	bela
(roke)	ogledalo	
vreči (v koš)	koš	
prižgati (luč)	vrata	
ugasniti (luč)	okno	

HODNIK

sedeti (na klopi)	klop	modra
odkleniti	omarica	oranžna
(omarico)	ključ	bela
zakleniti	luč	
	strop	
	učilnica	

Slika 11: Žepni slovar – stranišče in hodnik (osebni arhiv, 2024)

KNJIŽNICA

sposoditi (knjigo)	knjige	rumena
vrniti	revije	rjava
poiskati	omare	pisana
	police	

AVLA

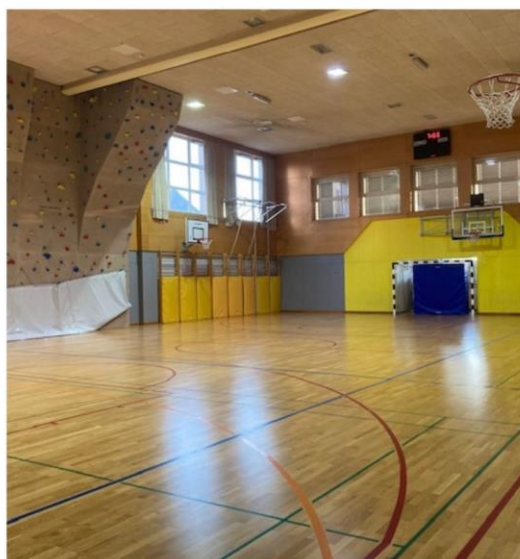
odpreti	vrata	bela
zapreti	klop	rumena
sezuti (čevlje)	police	steklena
obuti	tla	rdeča

Slika 12: Žepni slovar – knjižnica in avla (osebni arhiv, 2024)

STOPNIŠČE

hoditi	stopnice	bela
(gor, dol)	ograja	rumena
		steklena
		rdeča

TELOVADNICA

telovaditi	stena	bela
plezati	koš	rumena
plesati	blazina	rjava
igrati	gol	modra
	letvenik	zelena
	ura	rdeča

Slika 13: Žepni slovar – stopnišče in telovadnica (osebni arhiv, 2024)

Žepni slovar, ki smo ga poimenovali slovarček »za v žep«, je pripravljen v obliki kartic, ki se natisnejo. Zapis besed je pripravljen z malimi tiskanimi črkami, a v spletni različici omogoča, da se pisava in velikost črk spremenita. Na vrhu vsake kartice je slika šolskih prostorov, pod njo pa so zapisane različne besede, ki jih učenci lahko uporabijo v izbranem šolskem prostoru. Kartice s svojo obliko omogočajo, da učenec svoj slovarček »za v žep« dopolnjuje sproti (npr. nove besede).

6.1 Vpeljava v prakso

Moj predlog je, da bi vsak učenec priseljenc, ki pride na našo šolo že ob vpisu prejel slovarček »za v žep«. Prvi stik imajo učenci s šolsko svetovalno službo, zato sem za mnenje o uporabnosti mojega slovarja prosila šolsko svetovalno delavko, ki je povedala:

To je preprost način, ki omogoča, da učenci na lažji in bolj zabaven način spoznajo nove besede ter si jih tako tudi zapomnijo. Hkrati je tudi zelo priročno, saj lahko slovarček vedno nosijo s seboj in si z njim pomagajo. Poleg izboljšanja besedišča pa opažam še prednost iz motivacijskega vidika ter iz vidika izboljšanja samopodobe. Učenci so zelo ponosni in veseli, ko jim uspe v slovenščini povedati, da morajo na stranišče ali da želijo popiti vodo. S pripravo teh kartic učencem priseljencem in njihovim staršem damo vedeti, da razumemo njihovo stisko in situacijo, ki je vse prej kot lahka, ter da jim želimo pomagati.

7 RAZPRAVA

Na začetku raziskovanja sem si zastavila tri hipoteze.

Hipoteza 1: Večina učencev priseljencev na naši šoli za učenje slovenščine uporablja izključno spletne vire.

Hipotezo po zbranih podatkih ovržem.

Obrazložitev: Zgolj 29 % učencev priseljencev, ki so podali mnenje, uporablja izključno spletne vire, medtem ko jih 42 % kombinira spletne in tiskane vire.

Hipoteza 2: Predpostavljam, da starejši učenci priseljenci pogosteje posegajo po spletnih virih.

Hipotezo po zbranih podatkih potrdim.

Obrazložitev: 29 % vprašanih učencev priseljencev 2. in 3. triletja uporablja spletne vire, medtem ko mlajši učenci uporabljajo zgolj tiskane vire.

Hipoteza 3: Predpostavljam, da bodo učenci podali pozitivne povratne informacije na interaktivni dvojezični vodič po naši osnovni šoli, ki bo koristen za nove učence priseljence.

Hipotezo po opravljenem raziskovalnem delu potrdim.

Obrazložitev: Vsi vprašani učenci priseljenci so podali pozitivno mnenje o dvojezičnem interaktivnem vodiču po naši šoli.

Na svoji raziskovalni poti sem prišla do spoznanja, da so učencem priseljencem omogočene nekatere prilagoditve, ki jih navajajo Upale, Piškur in Mislej (2018), a je med njimi moč opaziti, da učenci nimajo možnosti uporabe mobilnega telefona oz. katere druge elektronske naprave, s katero bi imeli tudi pri rednem pouku dostop do spletnih gradiv, npr. e-prevajalnika ali spletnih slovarjev. Na naši šoli imajo učenci možnost uporabe mobilnega telefona oz. katere druge elektronske naprave v skladu s pravili šolskega reda, s katero imajo tudi pri rednem pouku dostop do spletnih gradiv, sploh prevajalnika.

Svoje ugotovitve o pogosti rabi e-slovarjev in e-prevajalnikov med učenci priseljenci lahko primerjam z ugotovitvami študije, ki potrjuje pomembnost e-slovarjev, saj so v primerjavi s tiskanimi slovarji veliko hitrejša možnost za učenje slovenščine. [8]

Raba e-slovarjev in prevajalnikov je za priseljence v slovensko govorečem okolju tako rekoč »obvezna oprema« za nemoten potek že vsakdanjega življenja, kaj šele izobraževanja.

Učenje slovenskega jezika za učence, ki so priseljeni v Slovenijo, namreč ni zgolj učenje slovnice in slovničnih pravilnosti, ampak je tudi učenje jezika, ki jim omogoča sporazumevanje in je ključ za njihovo nadaljnje izobraževanje.

Menjava šolskega okolja za učence priseljence ni lahka že iz vidika sporazumevanja (učenja jezika), zato smo se učencem priseljencem na naši šoli odločili priskočiti na pomoč z interaktivnim dvojezičnim vodičem po šoli in s slovarčkom »za v žep«.

Za lažje razumevanje besedišča sem se pri izdelavi interaktivnega dvojezičnega vodiča odločila tudi za pojmovanje šolskih prostorov in navodil za uporabo v angleščini. Na naši šoli si velika večina priseljencev pomaga z uporabo angleščine, saj je angleščina postala svetovna *lingua franca*. Govori jo namreč približno 983 milijonov ljudi po svetu, od tega 371 milijonov naravnih govorcev in 611 milijonov nenaravnih govorcev. [9]

8 DRUŽBENA ODGOVORNOST

V družbeni odgovornosti želim opozoriti na vključevanje priseljencev v tako učno kot tudi bivalno okolje. Zanje prepreko predstavlja že jezik, ki vsekakor ni lahek, že iz vidika, da je slovenščina redek jezik, ki pozna dvojino. Menim, da mora družba stremeti k napredku in vključenosti priseljencev v družbo, povezovanju in medkulturnosti, napredku in načinom za čim lažje spoznavanje tujcev z našo državo, tudi šolstvom in osnovnimi šolami.

V času digitalizacije lahko priseljencem pomagamo tudi s preprostimi, a uporabnimi vodiči, ki smo pripravili v okviru te raziskovalne naloge.

9 ZAKLJUČEK

Na koncu raziskovanja lahko ugotovim, da učenci priseljenci pri učenju slovenščine uporabljajo tako spletna kot tudi tiskana učila, a je njihova uporaba odvisna od starosti učencev priseljencev in njihovega predznanja, tako branja kot tudi digitalnih veščin. Svoje raziskovanje lahko zaključim s spoznanjem, da učenci priseljenci 1. triletja spletnih gradiv sploh ne uporabljajo, medtem ko učenci 2. in 3. triletja po spletnih gradivih posežejo večkrat, a še vedno v zgolj 29 %.

Z raziskovalno nalogo sem ugotovila, da imajo učenci priseljenci tako na spletu kot tudi v tiskani obliki dostopnih veliko gradiv za začetno učenje slovenščine, a se (sploh mlajši učenci), pogosteje poslužujejo tiskanih gradiv. Prav tako za mlajše učence učenje slovenščine ni preprosto, saj jim velikokrat oviro predstavlja (ne)znanje branja, zato so njihova ključna učila predvsem slikopisi.

S pisanjem raziskovalne naloge sem spoznala, da učenje slovenskega jezika za učence, ki so priseljeni v Slovenijo, ni zgolj učenje slovnice in slovničnih pravilnosti, ampak je tudi učenje jezika, ki jim omogoča sporazumevanje in je ključ za njihovo nadaljnje izobraževanje.

Pri raziskovanju sem opazila, da se kljub digitalnemu razvoju na vseh področjih, še vedno ne razvijajo programi, ki bi učencem priseljencem v Sloveniji omogočili spoznavanje slovenskega jezika na zabaven in bolj inovativen način.

Prav zato sem z izdelavo interaktivnega dvojezičnega vodiča po naši šoli in slovarčka »za v žep«, skušala pripraviti predstavitev šole in hkrati osnovne besede, ki bi obogatile besedni zaklad učencev priseljencev. S preprostim načinom izdelave vodiča in slovarčka sem tako, glede na zbrana mnenja tako učencev priseljencev kot tudi šolske svetovalne službe, bodočim učencem priseljencem naše šole omogočila preprost, a priročen način spoznavanja tako osnov slovenskega jezika, kot tudi šolskih prostorov. Pomembno je, da učencem priseljencem omogočimo uporabo različnih gradiv, saj učenci velikokrat nimajo znanja uporabe spletnih gradiv.

Četudi slovenščina velja za enega težjih jezikov, se lahko potrudimo in prispevamo k večjem zanimanju za učenje slovenščine in skušamo jezika učečim z raznimi vrstami gradiv in pripomočkov slovenščino približati k dnevni rabi.

Menim, da sem z raziskovalno nalogo prikazala zanimiv način učenja slovenščine za učence priseljence in na enem mestu zbrala gradiva, ki jih priseljenci lahko uporabijo za učenje slovenščine.

10 VIRI IN LITERATURA

- [1] Učenci priseljenci. OŠ Preserje pri Radomljah. Dosegljivo na: <https://www.os-preserjeradomlje.si/ucenci-priseljenci/> (10. 12. 2023).
- [2] Janta B., Harte E. (2016). Education of migrant children. Education policy responses for the inclusion of migrant children in Europe. Dosegljivo na: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR1655.html (dostop: 10. 2. 2024).
- [3] Evropska agencija za razvoj izobraževanja na področju posebnih potreb 2009. Večkulturna raznolikost in izobraževanje na področju posebnih potreb. Dosegljivo na: https://www.european-agency.org/sites/default/files/multicultural-diversity-and-special-needs-education_Multicultural-Diversity-SL.pdf (dostop: 2. 12. 2023).
- [4] Upale B., Piškur H. Mislej T. Izzivi medkulturnega sobivanja. Prilagoditve pouka za učence priseljence. Dosegljivo na: http://www.medkulturnost.si/wp-content/uploads/2018/10/Piškur-Mislej_SPLOŠNE-PRILAGODITVE-za-priseljence.pdf (dostop: 10. 12. 2023).
- [5] Slovarji.si. Seznam slovenskih spletnih slovarjev. Dosegljivo na: <https://www.slovarji.si/> (dostop: 17. 1. 2024).
- [6] Zakon o osnovni šoli. Uradni list RS, št. 81/2006 z dne 31. 7. 2006. Dosegljivo na: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2006-01-3535?sop=2006-01-3535> (dostop: 10. 2. 2024).
- [7] Slovarji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Dosegljivo na: <https://fran.si/> (dostop: 10. 2. 2024).
- [8] Rahimi M., Miri S. S. (2014). The Impact of Mobile Dictionary Use on Language Learning. Dosegljivo na:

<https://www.researchgate.net/publication/270846550> The Impact of Mobile Dictionary Use on Language Learning (dostop: 13. 2. 2024).

[9] G. Julian (2019). What are the Most Spoken Languages in the World? Dosegljivo na: <http://tony-silva.com/eslefl/miscstudent/downloadpagearticles/mostspokenlangs-fluentin3months.pdf> (dostop: 5. 4. 2024).

[10] Spletno orodje Canva. Dosegljivo na: https://www.canva.com/sl_si/ (dostop 8. 1. 2024)

[11] Spletno orodje Floorplaner. Dosegljivo na: <https://floorplanner.com/> (dostop 8. 1. 2024)

[12] Spletno orodje Figma. Dosegljivo na: <https://www.figma.com/community> (dostop 8. 1. 2024)